

**ASOCIAȚIA CREȘTINĂ A FEMEILOR ROMÂNE ȘI
CASA MARE DIN BRAN A REGINEI MARIA A ROMÂNIEI
THE CHRISTIAN ASSOCIATION OF ROMANIAN WOMEN AND
THE 'BIG HOUSE' OF QUEEN MARIA OF ROMANIA**

Nicoleta Petcu*

Abstract

The Association of Christian Women of Romania (A.C.F.R.) was founded in 1919 in Bucharest and Iasi, under the patronage of Queen Maria of Romania, and under the active leadership of its President Maria Filipescu. Through this organization, modeled after the Young Women's Christian Association – YWCA (the feminine equivalent of the Young Men's Christian Association – YMCA), Queen Maria intended to provide the youth with a balanced physical, intellectual and moral education, according to the traditional customs, training them to be of service in their community. After the passing of Queen Maria, Princess Ileana inherited the building, at the same time becoming the Honorary President of the Association of Christian Women. Based on the 1948 site plan of the properties from Bran that belonged to Princess Ileana of Romania, the 'big house' was allotted to the Ministry of Internal Affairs. Following the 1948 inventory of the mobile objects present in the 'big house', a few of them were handed over to the Ministry of Arts and Information, some of these belonging today to the inventory of the National Museum of Bran: a few pieces of pine wood furniture, painted during the 18th and 19th centuries by Saxon craftsmen from Rupea and surroundings, and a series of pieces of Neo Rococo furniture, some made at Mainz at the end of the 19th century in the workshop of August Bembe.

Today, the 'big house' is the headquarters for the Military Unit 0458 of the Ministry of Internal Affairs.

Keywords: YWCA (Young Women's Christian Association), Queen Maria of Romania, Princess Ileana of Romania, Bran, ACF colony.

Asociația Creștină a Femeilor Române a luat ființă în 1919, în București și în Iași, sub patronajul reginei Maria a României și sub conducerea activă a

* Muzeograf, Muzeul Vama Medievală Bran.

președintei Maria Filipescu¹, văduva omului politic Nicolae Filipescu. Prin această organizație, regina Maria a dorit să asigure tinerelor o educație fizică, intelectuală și morală armonioasă, în spiritul credinței strămoșești, pregătindu-le pentru serviciul aproapelui. Asociația trebuia să reprezinte, pentru cele care aveau să fie membre, o mare familie, care să înlocuiască sau să completeze locul pe care aceasta trebuie să-l aibă în sufletul și educația lor. A fost creată după modelul asociației mondiale YWCA (Young Women's Christian Association), corespondenta feminină a Asociației Creștine a Tinerilor - Young Men's Christian Association – YMCA, cu ajutorul și îndrumarea unui grup de secretare străine, sosite în țară în 1919². Clădită pe principii democratice, asociația a îmbrățișat tineretul din toate clasele sociale, de orice rasă, naționalitate sau religie. Un comitet ales în 1919, inspirat și de directivele Biroului Internațional al Muncii de la Geneva, a creat un cămin pentru studente și primul cămin pentru funcționare, primul restaurant pentru fete și femei, primul cămin cu săli de odihnă, o bibliotecă, primele organizații de educație fizică și sport pentru fete, cursuri de limba franceză și engleză, cercuri de studii și conferințe pentru studențime, primele cercuri de educație și recreație pentru eleve de școală, pentru funcționare, lucrătoare și ucenice, asistență, recreație și indemnuri bune tinerelor din fabrici, precum și primele campamente de vară pentru eleve de liceu, studente, funcționare, lucrătoare și ucenice³. Asociația Creștină a Femeilor Române a primit personalitate juridică în 1922 și a colaborat în primul rând cu Ministerul Ocrotirilor Sociale și al Muncii, cu Ministerul Armatei, dar mai ales cu biserica. Privind cu deplină mulțumire declarația: „A întări ortodoxia în țara noastră ortodoxă română este grija de căpetenie a Asociației”, patriarhul Miron Cristea binecuvântează organizația și delegă pe părintele Nicolae Popescu, profesor universitar, să mențină legătura societății cu autoritatea bisericească⁴. Cu vremea, Asociația Creștină a Femeilor a devenit primul centru de pregătire tehnică și morală a conducătoarelor de asistență și recreație, formând multe dintre îndrumătoarele și directoarele instituțiilor de asistență și educație⁵. În 1919, efectivul Asociației Creștine a Femeilor Române înregistra 250 de membre. Între 1920-1930 erau înscrise în ACF 1.250 de membre, în 1.934 se înregistrau 1.431 de membre, iar între 1935-1936 numărul membrilor asociației a crescut la 2.349⁶. Dintre acestea, 1.300 membre aparțineau Departamentului industrial (patru cercuri de ucenice cu 207 membre, provenind de la *Școala Industrială nr. 5 ACF*, un cerc de ucenice în școală cu 132 de membre,

¹ Biblioteca Academiei Române (B.A.R.), Arhiva 1156, *Istoricul Asociației Creștine a Femeilor Române*, nenumărat.

² S.A.N.I.C., fond *Asociația Creștină a Femeilor din România*, dosar 1/1922, f. 97.

³ B.A.R., *loc.cit.*

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

⁶ B.A.R., *loc.cit.*

provenind de la Școala *Clemența*, un cerc de ucenice în școală cu 68 de membre de la Școala *Tunari*, un cerc de ucenice în școală cu 315 membre de la Școala *Ion Creangă*, două cercuri de ucenice în ACF cu 113 membre de la diverse școli, trei cercuri de lucrătoare cu 161 de membre de la magazine din centrul Capitalei, trei cercuri de lucrătoare cu 90 de membre de la fabricile *Mociornița*, *Galia* și *Regina Maria*, două cercuri de lucrătoare și ucenice cu 214 membre din Colonia Bran), 182 de membre aparțineau Departamentului funcționarelor (patru cercuri ale funcționarelor din diferite instituții cu 87 de membre, un cerc de funcționare noi cu 33 de membre, un cerc de studente și fete fără ocupație cu 62 de membre), 633 de membre aparțineau Departamentului elevelor (opt cercuri de eleve din școlile secundare cu 150 de membre, un cerc de eleve și studente - eleve din ultima clasă - cu 30 de membre, patru cercuri de eleve provenind din coloniile de vară cu 154 de membre și șase cercuri de eleve mici cu 299 de membre), 20 de membre aparțineau comitetelor și Consiliului, 108 membre nu erau încadrate în nicio unitate specială, 12 membre erau conducătoare tehnice și 194 de membre aparțineau cursurilor speciale (curs de gimnastică ritmică cu 40 de membre, joc românesc „Brăul” cu 39 de membre, cluburi sportive „Start” A și B cu 32 de membre, un curs turistic „Viator” cu 33 de membre, studente în colonii cu 50 de membre - echipe pentru monografiile *Asuajului* și *Balcicului*)⁷. În perioada 1919-1935 activitățile Asociației Creștine a Femeilor cuprindeau cercuri de studii și anchete sociale, cursuri de pregătire pentru conducătoare, o școală de asistență socială în colaborare cu Institutul Social Român și Ministerul Muncii și Asistenței, cercuri și conferințe de pregătire creștină ortodoxă, Serviciul Social Creștin, cercuri de educație integrală pe bază națională și creștină pentru eleve și studente, ucenice și lucrătoare, funcționare și fete fără ocupație, o bibliotecă, un cor, un cerc de joc românesc, un curs de gimnastică ritmică, terenuri și centre de recreație organizată, echipe de sport (volei și baschet), cercuri turistice, un centru de asistență socială, educație și recreație organizată (la periferia Capitalei pentru populația școlară și industrială nr. 5), o școală industrială în colaborare cu Ministerul Muncii, un cămin de studente, restaurante, cantine ambulante, colonii de vară⁸. În slujba mișcării „Straja Țării”, patronată de regele Carol al II-lea, a intrat și Asociația Creștină a Femeilor Române, alături de tot tineretul țării, care era călăuzit de sloganul: „Credință și muncă către Țară și Rege”⁹.

Sediul central al asociației era în București, strada Popa Rusu nr. 13¹⁰. Există un drapel creștin al asociației, iar membrele aveau uniformă albă cu legătură

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

⁹ B.A.R., *loc.cit*.

¹⁰ Radu Ionescu, *Din istoria Fundațiilor Regale. Asociația Creștină a Femeilor*, în „Cuget”, bilunar de cultură istorică și civilizație românească, anul III, nr. 43, martie 1994, p. 7.

albastră¹¹. Printre membrele de onoare ale Asociației Creștine a Femeilor se numărau: regina Maria a Iugoslaviei, principesa Elena a Greciei, Miss Marr (gubernanta principesei Ileana), doamnele Sanda Matei, Procopiu, Cucu, Popescu și Iosif¹². Însăși principesa Ileana a României și-a făcut educația socială în Asociația Creștină a Femeilor. În această activitate a intrat încă de la vârsta de 12 ani, luând parte la cercul fetelor mici, la jocuri, plimbări, ședințe, rugăciune. Treptat a făcut parte din diverse cercuri formate din fete de diferite categorii sociale. S-a jucat cu ucenicele, a lucrat alături de lucrătoare, eleve, funcționare și studente. A fost președintă de cerc, înființând un cerc al prietenelor ei, pregătindu-le pentru serviciul social. La vârsta de 17 ani a devenit președinta tuturor cercurilor *Triunghiului Albastru*, titlu purtat de gruparea tineretului până la 18 ani, emblema Asociației Creștine a Femeilor - educație fizică, intelectuală și morală. Crescând alături de tineretul țării, principesa Ileana și-a dat seama de nevoile acestuia, încercând să le împlinească atât în ceea ce privește asistența individuală, cât și prin instituții, strângând fonduri și organizând cămine, colonii de vară pentru petrecerea cât mai utilă a vacanțelor¹³. Regina Maria a fost președintă de onoare din 1919 până în 1938, iar principesa Ileana, în perioada 1938-1947. Prin mărinimia reginei Maria și prin îndrumarea și supravegherea principesei Ileana, s-au înființat coloniile de vară de la Balcic și Bran, de la Lerești de lângă Câmpulung-Muscel, de la castelul Bornemisza¹⁴ din Asuaju de Sus (județul Maramureș) sau de la Sărata-Scorei¹⁵. La Bran, regina Maria a dăruit asociației casa mare, o clădire situată la capătul sudic al satului.

În monografia *Branul și cetatea Branului*, apărută în 1930, profesorul Ioan Moșoiu amintește de colonia de vară din Bran a Asociației Creștine a Femeilor, care era adăpostită în casele reginei Maria. De la 15 iunie și până în 15 septembrie se perindau trei serii de fete, membre ale Asociației Creștine a Femeilor, fiecare serie cuprinzând aproape 60 de fete alese dintre cele cu mijloace materiale mai reduse, care altfel nu ar fi fost în stare să beneficieze de o vacanță la munte. „Pe lângă organizarea jocurilor distractive în aer liber, a plimbărilor și a excursiilor în grup, profesoarele supraveghetoare dau o deosebită atenție educației religioase și morale. Serbările organizate de colonie, cu cântece și jocuri naționale, sunt pentru participanți prilejuri de înălțare sufletească”¹⁶.

În 28 octombrie 1921, aflându-se la castelul Bran, împreună cu principesa Ileana și cu Miss Marr, regina Maria a primit o delegație de preoți bătrâni care reprezentau comunitatea locală. Ei doreau să-i ofere o parte din terenul din fața

¹¹ B.A.R., *loc.cit.*, Arhiva 1156, *Istoricul Asociației Creștine a Femeilor Române*, nenumărat.

¹² *Ibidem*.

¹³ S.A.N.I.C., fond *Asociația Creștină a Femeilor din România*, dosar 1/1922, f. 97.

¹⁴ Radu Ionescu, *art.cit.*

¹⁵ B.A.R., *loc.cit.*

¹⁶ Ioan Moșoiu, *Branul și cetatea Branului*, ediția a II-a, îngrijită, cu o introducere și o postfață de Paul D. Popescu, Editura Grafoanaytis, Ploiești, 2008, p. 93.

castelului, care era proprietate bisericească, și, de asemenea, o casă mare care aparținut administrației. „O minunată casă mare care s-a dovedit deosebit de folositoare pentru oamenii mei” - după cum semnala regina în *Însemnările zilnice* - „și, de asemenea, pentru a aranja în ea mici apartamente pe care să le pot împrumuta familiilor mai sărace din jurul meu, care nu-și pot permite să închirieze o casă de vacanță ca să schimbe aerul în timpul verii”¹⁷. Suverana era mulțumită să îi aparțină casa, pentru a dispune de ea fără a cere aprobarea nimănui.

Regina Maria devine proprietară a imobilului în 22 iunie 1922, când, aflându-se la castelul Bran, a primit o delegație a autorităților și țăranilor, care i-a oferit, cu acte în regulă, clădirea cea mare de la capătul primei părți a satului. Generalul Traian Moșoiu a întâmpinat-o pe suverană, iar din delegație făceau parte prefectul, și un anume doctor Radovitz, pe care regina îl cunoscuse în timpul războiului. Cu acest prilej, regina Maria i-a reținut pe cei doi domni la masa de prânz, pe care au luat-o afară, pe stâncă din fața intrării în castel¹⁸.

În timpul vizitelor la Bran, suverana își inspecta în primul rând castelul și grădina, proprietăți pe care le iubea foarte mult, dar și celelalte imobile, printre care și casa cea mare de la capătul satului.

În 1923, regina Maria a împrumutat această clădire Asociației Tinerelor Creștine, instituție pe care o încuraja din toate puterile. „Mă interesează întreaga activitate constructivă, care este menită să întărească fizic și moral generațiile viitoare”, nota regina în 14 iunie 1922¹⁹. Cu prilejul vizitei din 28 mai 1923 suverana semnalează că și-a inspectat casa cea mare, amintind și că dorește să o împrumute Asociației Tinerelor Creștine, lucru care s-a și întâmplat în perioada imediat următoare. „Cu mici reparații, se vor simți acolo foarte mulțumite și vor avea de acolo o vedere foarte frumoasă asupra castelului”²⁰, nota suverana în *Însemnările zilnice*. Deja în 18 iunie 1923 clădirea era închiriată asociației, iar arhitectul Karel Liman se afla la casa mare, conducând lucrările de reparații. Regina era foarte bucuroasă de a fi în situația să le ajute pe tinerele din asociație. În aceeași zi, după prânz, suverana și principesele Elena a Greciei și Ileana a României, după ce au făcut un tur al grădinilor, au vizitat casa cea mare, precum și colțisorul unde Karel Liman pregătea un bazin de înot²¹.

¹⁷ Maria, regina României, *Însemnări zilnice (ianuarie 1921-decembrie 1921)*, volumul III, traducere de Sanda-Ileana Racoviceanu, îngrijire de ediție, introducere și note de Vasile Arimia, Editura Albatros, 2004, p. 339.

¹⁸ *Idem*, *Însemnări zilnice (1 ianuarie-31 decembrie 1922)*, volumul IV, traducere de Sanda-Ileana Racoviceanu, îngrijire de ediție, introducere și note de Vasile Arimia, Editura Albatros, 2005, p. 204.

¹⁹ *Ibidem*, p. 196.

²⁰ Maria, regina României, *Însemnări zilnice*, volumul V, traducere de Sanda-Ileana Racoviceanu, îngrijire de ediție, cuvânt înainte și note de Vasile Arimia, București, Editura Historia, 2006, p. 211.

²¹ *Ibidem*, p. 234.

În 5 septembrie 1923, două tinere de la Asociația Creștină a Femeilor au venit la castelul Bran să-i mulțumească reginei Maria pentru că le închiriasse casa cea mare pentru organizația lor. Regina era mulțumită de acest lucru, cu care prilej menționează în memoriile sale: „Pare să fi fost cea mai bună reușită și fetele au fost extrem de fericite, iar conducătoarele lor erau radioase”²².

O altă vizită la casa mare o face regina în 7 iulie 1924, când a fost însoțită de grupul său tânăr: Ileana, Mașka (principesa Maria, fiica surorii reginei Maria, Victoria-Melita, și a lui Kiril, mare-duce al Rusiei), Margueritte (prințesa Margarita a Greciei și Danemarcei, soția lui Friedel) și Friedel (prințul Gottfried de Hohenlohe-Langenburg, fiul surorii reginei Maria, Alexandra, și al prințului Ernst al II-lea de Hohenlohe-Langenburg). După prânz s-au dus la Dâmbovicioara pentru a explora peștera, iar la întoarcere au vizitat asociația, care era cu primul grup de fete. Cu acest prilej regina descrie primirea făcută: „Am fost primită cu dragoste și entuziasm. (...) Toate au fost muncitoare, care mai înainte au lucrat în fabrici și magazine. Ele socotesc acest lucru ca fiind un fel de Rai, și casa este, cu adevărat, frumoasă, ceea ce este o bucurie imensă, mai ales acel sentiment pe care-l au că pot conta pe acest lucru în fiecare an de acum înainte. Slavă Domnului că o avem pe domnișoara Slivici, care conduce cu entuziasm și înțelegere. Ea este, realmente, excepțională și simt că facem, cu adevărat, un lucru bun”²³.

În 20 iulie 1924, asociația a organizat la Bran o festivitate la care au participat și principesele Ileana și Mașka, care apoi au plecat, cu mașina, într-un sat îndepărtat, la o nuntă țărănească²⁴.

În 1924, cea de-a doua serie de fete ale Asociației Creștine a Femeilor se afla pe 3 august la Bran, prilej cu care regina Maria vizitează asociația, însoțită de principesa Mașka, tinerele fiind foarte bucuroase de întâlnirea cu suverana²⁵.

În general, casa cea mare era împrumutată Asociației Creștine a Femeilor, dar la sfârșitul lunii septembrie 1925, regina Maria o pune la dispoziție, ca sediu central, Batalionului Vânătorilor de Munte, care se afla la Bran pentru manevre. În 21 septembrie, când suverana a venit la castel, a rămas surprinsă să aibă aici o gardă de onoare, lucru neobișnuit pentru Bran. Soldații făceau exerciții în jurul locului, iar ofițerului de gardă, regina i-a oferit ospitalitate în apartamentul lui Nicolae Rădescu, aghiotantul reginei Maria²⁶. Batalionul a postat soldați în fața

²² *Ibidem*, p. 352.

²³ Maria, regina României, *Însemnări zilnice (1924)*, volumul VI, traducere de Sanda Ileana Racoviceanu, îngrijire de ediție, cuvânt înainte și note de Vasile Arimia, București, Editura Historia, 2008, p. 334.

²⁴ *Ibidem*, p. 348.

²⁵ *Ibidem*, p. 365.

²⁶ Maria, regina României, *Însemnări zilnice (1 ianuarie-31 decembrie 1925)*, volumul VII, traducere de Sanda Ileana Racoviceanu, îngrijire de ediție, cuvânt înainte și note de Vasile Arimia, București, Editura Historia, 2008, p. 259.

fiecărei uși și intrări ale proprietății suveranei. În 22 septembrie, regina i-a avut invitați la ceai în grădina castelului pe generalul Henri Mathias Berthelot și pe câteva alte personalități, oaspeți aduși de generalul Traian Moșoiu, precum și pe toți ofițerii Batalionului Vânătorilor de Munte care erau la Bran. Batalionul și-a trimis și orchestra de coarde, fiind o serată absolut splendidă, după cum nota regina Maria în *Însemnările zilnice*²⁷. Apoi, în după-amiaza zilei de 25 septembrie, regina este invitată la un ceai organizat în onoarea sa de către ofițerii din batalion, în casa mare. „Ei m-au primit ceremonios, cu toate onorurile. Au pus în linie, pe drum, soldați care ovaționau în stilul serbării de 10 mai. Casa era decorată în întregime cu ramuri de brad plăcut mirositoare și cu diferitele lor arome. În fiecare parte a scăriilor stătea câte un soldat în ținută de gală. La capătul de sus al scăriilor stăteau soțiile celor din batalion cu un imens buchet de flori și cu un discurs rostit cu voce tremurândă. Am fost apoi condusă în cea mai mare încăpere în care făcuseră un salon cu covor pe jos și cu o mulțime de flori, în care adunaseră piese de mobilier din toate casele din jur, iar pe mesele pentru ceai erau răspândite dalii din soiul „Regina Maria”. Bucuria, emoția și înflăcărea lor erau nețărmurite. Nici propriul meu regiment nu m-ar fi putut primi mai călduros sau cu mai mari onoruri. Bucuria și mândria li se vedea pe fețe”²⁸, nota regina în *Însemnările zilnice*.

În 11 iulie 1926, principesa Ileana și-a petrecut ziua la Bran printre membrele Asociației Creștine a Tinerelor, iar prințul Nicolae, în Valea Timișului, unde își aveau tabăra băieții (Asociația Creștină a Tinerilor)²⁹.

Cu toate că închiriasse casa mare din Bran Asociației Creștine a Femeilor, regina Maria avea amenajate în clădire câteva camere. În 3 iulie 1927, cu prilejul vizitei la asociație, care era instalată în casa mare, suverana este plăcut impresionată de camerele sale, care erau pline cu flori, ca și cum ar locui acolo³⁰.

În august 1927, principesa Ileana își petrece mai multe zile cu membrele ACF de la Bran și de la Lerești³¹. În 30 august 1927, aflându-se la castelul Bran, deși nu se simțea bine, dar fiind conștiincioasă, principesa Ileana a servit prânzul cu fetele de la ACF, deoarece era ultima lor zi, și i-a adus pe liderii lor ca să îi mulțumească reginei Maria³².

²⁷ *Ibidem*, p. 261.

²⁸ *Ibidem*, p. 264 și 265.

²⁹ Maria, regina României, *Însemnări zilnice (1 ianuarie-31 decembrie 1926)*, volumul VIII, traducere de Sanda Ileana Racoviceanu, îngrijire de ediție, cuvânt înainte și note de Vasile Arimia, București, Editura Cognitia, 2010, p. 212.

³⁰ *Idem*, *Însemnări zilnice (1 ianuarie-31 decembrie 1927)*, volumul IX, traducere de Sanda Ileana Racoviceanu, ediție îngrijită de Olga-Silvia Turbatu, București, Editura Polirom, 2012, p. 226.

³¹ *Ibidem*, p. 278 și 281.

³² *Ibidem*, p. 283.

Regina Maria a lăsat prin testament arhiducesei Ileana de Austria, principesă de România, „Castelul Bran, cu tot ce se găsește în el, și cu toate terenurile și construcțiile ce sunt proprietatea” suveranei la Bran „fără nicio rezervă și cu singura sarcină de a lăsa în folosința Societății YWCA (Asociația Fetelor Creștine), pe cât timp această societate va fi patronată de un membru al Casei Regale din România, casa (...) mare din satul Bran cu destinația de a servi pentru coloniile de vară ale numitei societăți”³³.

În vremea celui de-Al Doilea Război Mondial, principesa Ileana a continuat să vegheze asupra tinerelor, împărțindu-și timpul cu veghea la căpătâiul ostașilor răniți, după cum făcuse și regina Maria în Primul Război Mondial. Împrejurările au făcut ca ajutorul ei să fie necesar atât la Viena, unde a colaborat cu Crucea Roșie Română pentru îngrijirea prizonierilor români, dar și în țară, înființând la Bran instituția care i-a fost atât de scumpă: Spitalul *Inima Reginei*. La spital Domnița a înființat câteva cluburi: un club literar, unul muzical și un club sportiv. Echipa spitalului, iarna, juca meciuri de volei doar cu echipa din sat, în timp ce vara intrau în competiție și echipa Companiei de Telefoane, dar și echipa YWCA³⁴.

Între 1945 și 1947, în paralel cu tabăra Asociației Creștine a Femeilor, la Bran se organizau și tabere conduse de foste secretare de la ACF, pentru studentele și elevele de liceu refugiate din Basarabia³⁵. Numărul lor era destul de mare; de exemplu, în luna august 1947 tabăra cuprindea 150 de tinere, care erau coordonate de A. Manoliu (directoarea taberei), Natalia Slivici, Vasi Paraschivescu, Alice Voinescu și doamna Popescu³⁶. Aceste tabere erau adăpostite în clădirea școlii - Gimnaziul „Horia, Cloșca și Crișan” - și în casele învecinate disponibile. Programul taberelor cuprindea excursii în împrejurimi, focuri de tabără aprinse pe Valea Turcului, în spatele Spitalului *Inima Reginei*, participări la slujbele religioase din biserica principesei Ileana sau la biserica din satul Poarta, pelerinaje la mormântul inimii reginei Maria, vizite la castelul Bran sau la târgul din Bran organizat în 9 august de Sfântul Pantelimon (stil vechi), baluri mascate, jocuri sportive (meci de volei), șezători, participări la prelegeri sau discuții de grup, având ca invitați clerici și laici³⁷.

³³ *Testamentul reginei Maria* (redactat la Balcic în 1933), copie în Arhiva Muzeului Național Bran.

³⁴ Ileana, principesă de România, arhiducesă de Austria, *Trăiesc din nou*, traducere din engleză de Agra Baroti-Gheorghe, prefață de Al. Paleologu, *Credința lăuntrică, Introducere la rugăciunea lui Iisus, Tatăl nostru*, traducere din engleză de Mihaela Skultéty-Myer, București, Editura Humanitas, 2005, p. 257.

³⁵ *Ibidem*, p. 264.

³⁶ B.A.R., Arhiva 1156, *Cronica taberei de la Bran din august 1947*, nenumerotat.

³⁷ *Ibidem*.

Potrivit planului de situație al imobilelor din Bran care au aparținut principesei Ileana, întocmit în 1948, casa mare, situată în apropierea Spitalului *Inima Reginei*, de cealaltă parte a drumului ce duce spre Câmpulung-Muscel, a fost atribuită Ministerului de Interne. Construcția era prevăzută cu etaj, având un plan apropiat formei literei L. Pe sub una dintre laturile casei curge și astăzi pârâul Valea Rece, care se varsă în râul Turcu. În curtea casei era construită și sera reginei Maria.

În legătură cu organizarea interioarelor din casa mare avem foarte puține informații. Inventarul castelului regal Bran din 1938 menționează pentru casa mare, pe care o numește „Colonia”, doar trei piese de mobilier: un dulap mare cu două uși și trei sertare, un bufet mare sculptat cu două sertare, un raft jos și o etajeră sus și un bufet mic, cu o ușă, trei sertare și un raft jos³⁸.

Cu prilejul inventarierii din 1948 a obiectelor mobile depozitate în casa mare (Colonia ACF), o parte dintre acestea au fost predate Ministerului Artelor și Informațiilor³⁹. Unele dintre obiecte se regăsesc în inventarul actual al bunurilor culturale mobile care aparțin Muzeului Național Bran “Vama”: o garnitură de mobilier din lemn de brad, pictată cu ornamente florale de meșterii sași din satul Cața (zona Rupea, Transilvania) în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, și câteva piese de mobilier în stil neorococo. Conservate o lungă vreme în depozitele muzeului, piesele săsești - o ladă, un colțar, o bancă cu ladă, două armuroaie, unul datat 1799 și celălalt prevăzut cu o vitrină la partea superioară și datat 1871, un pat și un scaun - au fost valorificate începând din 1997 până în 2009, în castelul Bran, la etajul al III-lea al laturii de nord, cu prilejul organizării camerei săsești. Piesele de mobilier în stil neorococo, menționate în inventarul de epocă: trei canapele, trei fotolii, două scaune, două măsuțe rotunde, un birou și o vitrină, care aparțin unei garnituri realizată la sfârșitul secolului al XIX-lea, în atelierul lui August Bembé din Mainz, au fost expuse după înființarea muzeului în diferite săli din castel, iar, din iunie 2009, decorează una dintre sălile de expoziție amenajate în Muzeul Vama Medievală Bran. Au mai fost identificate în inventarul muzeului și alte piese în stil neorococo, care provin de la casa mare: două măsuțe pictate, una cu blatul în formă de inimă, iar cealaltă prevăzută cu o casetă tapițată cu mătase albastră, și o litieră. Potrivit inventarului din 1938, cele două măsuțe rotunde în stil neorococo se aflau în dormitorul colonelului Eugen Zwiedineck din casa vămii, pe atunci casa pentru personal, iar restul pieselor neorococo erau depozitate într-o magazie de la parterul pavilionului central al aceleiași clădiri⁴⁰.

Astăzi, în casa mare, menționată în planul de situație din 1948, își are sediul Unitatea Militară 0458 a Ministerului de Interne. Casa este mascată de vegetație, în jurul ei construindu-se și alte clădiri auxiliare.

³⁸ S.A.N.I.C., fond *Castele și palate*, dosar 34 bis/1938, f. 43.

³⁹ S.A.N.I.C., fond *Ministerul Artelor și Informațiilor, Direcția Administrativă*, dosar 426/1948, f. 242.

⁴⁰ S.A.N.I.C., fond *Castele și palate*, dosar 34 bis/1938, f. 35 și 36.

Fig. 1 - Casa mare în perioada interbelică (carte poștală ilustrată din colecția dr. Emil Stoian).
The "big house" during the interwar period (picture postcard from the collection of Dr. Emil Stoian).

Fig. 2 - Prințesa Ileana a României și arhiducele Anton de Habsburg la o serbare a Asociației Creștine a Femeilor. Imagine publicată în *Ilustrațiunea Română*, 24 iunie 1931.
Princess Ileana of Romania and archduke Anton of Habsburg at a celebration of the Association of the Christian Women. Image published in "Ilustrațiunea Română", June 24th, 1931.

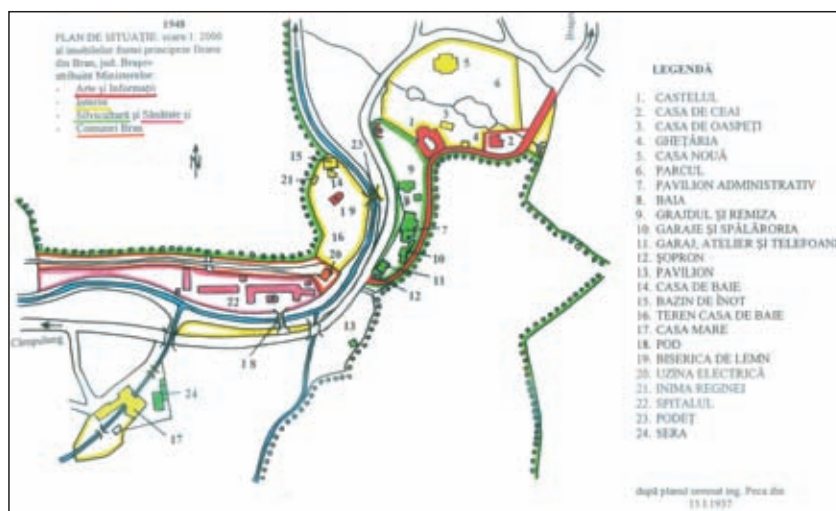

Fig. 3 - Plan de situație al imobilelor principesei Ileana a României, Bran, 1948.
Site plan of the properties belonging to Princess Ileana of Romania, Bran, 1948.

Fig. 4- Mobilier sășesc pictat, zona Rupea, Transilvania, mijlocul secolului al XIX-lea.
Furniture painted by Saxon craftsmen, Rupea area, Transylvania, mid-19th Century.

Fig. 5 - Mobilier în stil neorococo, atelier August Bembé, Mainz, sfârșitul secolului al XIX-lea
Neo Rococo furniture, August Bembe workshop, end of 19th Century.

Fig. 6 - Casa mare, astăzi – sediul Unității Militare 0458.
The “big house”, today – the headquarters of the Military Unit 0458.